

Abonnement pour un an
350 Piastres
Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse:
«Idjtihad» Constantinople

Téléph. St. 865
XXIII ème ANNÉE
1 Novembre 1927, No 239

اجتهاد

علمی، ادبی، اقتصادی، صناعی، صحی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکھی [24 نسخہ]
تور کیا ایچون 2 بچق، خارج ایچون
3 بچق، اعلا کاغدا یسی 5 لیرادر.

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتهاد ٹہوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی اوچنچی سنہ

نومرو ۲۳۹-۱ تشرین ثانی ۹۲۷

وقایعه آینه درس

اجتماعی سیغورطه‌ار، قانونه‌رک مضرته‌ری و سوسیالیسته‌رک نوهمه‌ری

فرانسه‌ده تجربه ایدیه‌جک اصوله‌ر تماماً مخالف مه‌تودلرله وکال موفقیتله حل اولونمشدر. آمریقالیلر بونی حل ایچون علمی اصوللر و بیوک تشبثلرینک موفقیتی تأمین ایدن اعتیادات ذهنیه‌ی تطبیق ایتدیلر.

بتون حیات اقتصادی و اجتماعی‌لری شو اساسک تحت تأثیرنده بولنور: لاتین اقوامنک حکومتلرندن بکله‌دکلرینی وطنداشلرک تشبث شخصیلرندن استحصال ایتک. بو، شکلنی دکلسه بیله مؤسسه‌لرینک تملنی تشکیل ایدر.

لاتین اقوامی - باخصوص فرانسه - بسبتون عکسی بر قاعده‌یه اتباع و آمریقالیلرک مؤسسات خصوصیه تشبثاتندن طلب ایتدکلری شیئی دولتدن طلب ایدرلر.

لاتین دوشونوشنک نتایج غیرملحوظه‌سندن بری شودرکه پک مختلف فرق سیاسییه آیرلمش کوریلان فرانسه حقیقت حالده یالکز بفرقه‌یه مالکدر: دولتیجلیک. بتون فرقه‌لر، واقعا، اک اوافق خصوصاته دولتی مداخله‌سنی طلبده متحدرلر. هپسی قانعدرلرکه دولتی قدرتی اراده‌لرله جمعیتلری تکرار یایمق ایچون کافیدر. ظاهرآ اک مختلف سیاسی فرقه‌لر: رادیکالیزم، سوسیالیزم، قومونیزم، روالیالیزم، الخ عینی اعتمادی طاشیلر. دولتی قدرکل اولمسی زعمی کرک متخبلر و کرک رأس‌کارده بولونانلر نزدنده بصورتله انتشار ایدنبجه برنجیلرک مطالبی وسعادت‌حاللرینی مؤمن قوانین مکلفه‌نک رد اولوندیغنی کوردکلری وقتکی انفعاللری آکلاشیلر. مع‌التأسف، دولتی قدرت مطلقه‌سنک پسیقولوژیائی توهمندن متولد قوانین، تشفییه ایده‌جکنی ادعا ایتدیکی فنالقلری عمومیتله آتیرمقدن بشقه برشی یامازلر.

ذاتاً تجربه، خلقک جهالتنک واضع قانونلره علی‌الاکثر تحمیل ایتدیکی اصلاحات، تهلمکه‌لرینی سرعتله کوستیر. نظریاتجه اصلاحات اجرایی دائماً پک ساده

قانونلر اکثریا مفیددر، لکن بعضاًده مضردر. اونلرک ساده مضرتلرینک تعدادیه برجلد کتاب یازیلیر. فرانسه‌ده اون‌سنه‌دنبری پارلمان طرفندن تصدیق ایدیلن مضر قانونلر بوجلک قسم اعظمی املایه کفایت ایدر.

بونلر آراسنده اموال غیرمنقوله فراغ وانتقال خرچلرینه و اجاره‌لره متعلق اولان قانونلر واردرکه مسکن بحرانی کوندن کونه ده‌ا زیاده محسوس اولان برزمانده انشاآتیی خیلی سگته‌دار ایتشدور.

مجلس اعیان طرفندن صوک زمانلرده اجتماعی سیغورطه‌لر حقدده تصدیق اولنان قانونلر احتمال ده‌ا زیاده مضر اوله‌جقلردر. اونلرک سنوی بالغ اوله‌جفی مقدارسکر- اون میلیار فرائق تخمین اولونیور. بویوزدن بالضروره ویرکولرک، بتون نتایجیه، دهشتلی صورته تزیادی ایحاب ایده‌جکدر: حیات بهاسنک مهم صورته آرتماسی، استحصال فیائی زیاده‌لشه‌جکندن اشیانک اخراج عدم امکانی و بالتیجه ترک اشغال؛ نهایت یکی قانونلرک حضور واستراحت ویره‌جکی ادعا‌سنده بولوندیغنی وطنداشلرک سفالتی.

بالخاصه انتخاباته مؤثر اوله‌جق صورته تنظیم و تصدیق اولونان بویکی قانون کندنن منتظر اولان تأثیرانک طبان طبانه ضدینی حاصل ایده‌جکدر.

قانونی وضع ایدنلرک مقصد انسانیتپرورانه‌لری بالطبع انکار اوله‌ماز. وطنداشلاری اختیارلقارنده و قضاوقوعنده سفالتدن قورتارمق و اونلرک عائله‌لرینه برحیات ناموسکارانه تأمین ایتک تماماً شایان تقدیردر. لکن مع‌التأسف مقصد، فوق‌الحدا اینیسه‌ده، اوکا وصول ایچون تکلیف اولونان چاره‌لر بویله دکلدر.

عینی اجتماعی سیغورطه‌لر مسئله‌سی آمریقادول متحده‌سنده،

كیده بيلمك ايچون او طوموبيللره مالكدرلر. بوضيفه لرك بيوك برقسمنده ، مركزي تسخين اصولى ، تلفون ، چاپشير ماكنهلر ، توزيوتان آلت ، بوزدولابلر ، حمام تأسيساتى ، تلسز ماكنهلر الح واردور .

آمرىقالى عمله ، روس عمله سنك سسفال حالتى آكلامالرينه كافى درجه ده تحصيل كورمش اولدقلىدن بونتيجه ايصال ايدن سوسياليست دوقترينلر ايچون بيوك برنقوت وحقارت دويملر قولاى آكلاشيلر . موسيو بيريليه ، قونفرانسنده ، پاترونلره عمله نك اصول مشاركنه وسيفورطلره دائرشايان دقت معلومات ويرير .

بوصورتله اوكره نيلر كه عمله قولايقله مؤسسات مختلفه حصه دار اوله بيلير . آيده يك جزئى بر مبلغ ويردك حصه سنداقى آلملرينى پاترونلر تسهيل ايتكده درلر . دائما تشبث شخصيه مستند متعدد سيفورطه اصوللر . عمله ني قضا حاللرينك كافه سنك نتايجنه قارشى محافظه ايدرلر . « عمله ايله پاترونلر كناسباتى بر قاچ كله ايله خلاصه اتمك ايسته نيليرسه دينه بيلير كه آمرىقالى پاترون كندى عمله سندن - كوسترديكى تسهيلات وتأمين ايتديكى يوكسك اجورات ايله - برسرمايه دار ياقمق ايستور .

شبهه سز آمرىقا دول متحده سى ، صوقوتلر ، پترول ، قورشون ، حبوبات ، باقير صاچ ، دمير ، چليك كاغد وسايره كپ اقوام جهانك بتون ثروتى تشكيل ايدن منابعك يوزده قرقنه يقين مقدارينه مالكدرلر . كذا دنيا ده كى اقتصادى وصناعى سرمايه نك يوزده قرقى اولنر ددر . آوروپانك مختف قوملر آمرىقان ثروته رقابته قالكيشه مايه جقلردر . فقط هيچ اولمازسه فقير دوشمه مهيه مقتدر اوله بيليرلر . فقط مع التأسف سوسيا ليسترك تضيق آلتنده تراكم ايدن قانونلر ثروت استحصاله مساعد اولمق شويله دورسون بونا بالعكس مشكلات ايقاق ايدرلر . صنوف منازعه لريله وسعى اصوللرينك نقصانى يوزندن فرانسز عمله سنك استحصالاتى و بناء عليه اجرتى آمرىقا عمله سنك كندن درت دفعه دها آزيابار . اجرتك قيمت مطلقه سى قوه اشترايه ايله كوسته ر-

كورونور . چونكه كنديسنده اميد ايله مالى اولمش كپ برقوه عظميه واردور . برده كيتدكه آمر اولان خلك اراده لرينه فصل مقاومت اولنه بيلير ؟ ايسته بو اراده لرك تاثيريله دركه اجتماعى سيفورطلر حقنده يكي قانونلر ميدانه چيقدى .

شائيتلى اداره وتعداد ايتمكى اعتياد ايدنمش اولان اقتصاديون يكي قانونلر اهلينك خيله سى ايچون نه قدر منفعل اولدقلىنى تسليم ايتمكه برابر بونلر نتايجنى شيميدن كوريورلر . تان غزته سى يازيوركه : « اجتماعى ، اقتصادى ومالى انفساخ تهديدلر بوقدر جدى صورته ملي قوتلر هيتت مجموعه سى اوزرينه نادراً اجراى تضيق ايدر . »

عنى اقتصاديون ، Mutualité يعنى مشاركت متقابله نك و آمرىقاده جارى اولدغى وجهه مختلف سيفورطه اصوللرينك موضوع بحث اولان اجتماعى سيفورطه لرك يكانه عملى اصوللرينى تشكيل ايتدكلرنده متحددلر .

بوندن اولكى مقاله مزده (۱) آمرىقالىك صنوف آره سنده كى منازعاتى فصل حل ايلدكلرينى وعمله دن پاترونك شريكى يابدقلىرى وحالبوكه آوروپاده همان هر طرفه بونلر بربرينه دشمن اولدقلىنى جملأ ارئه ايتمش ايدك .

بوتحول ، سوسياليزمك بوتون اهميت ويرديكى قانونلر وامرنامه لرله موقع حصوله كمش دكلدر . او ، مشهور مهندس موسيو (تابلور) ك اثرى اولان غايت قطعى تدقيقات علميه نتيجه سيدر كه اساس فكرلرينك منشأى «ده قارت» قرحيقار . نصلكه بوايش حقنده يك كوزل بر اثر صاحپ اولان مهندس موسيو J. Birillie بونى حقيه تقدير و آمرىقا تشكيلاتى اصوللرينى شرح وايضاح ايتدكدن صكره بونك عمله نك حال وموقى اوزرنده كى نتايجنى كوسته رير . آمرىقاده عمله نك حضور وراحتى آوروپاده بورژوازى صنفك اكترينسك حضور ورفاهندن زياده در . ايچلرنده برچوغى كويده صيفيه واورايه (۱) ۲۳۶ نومرولو جهاده باقكز .

نهایت برآز کورونور کی اولدی . وداثما تکرار لاق
اصولیه، ایشجیلر اوکره نمکه باشلا یورلر که اکر آمریقایی
عمله، دول متحده نك صناعی سرمایه دارلق اصولی آلتنده
مسعود ایسه روسیه ده دولت سرمایه دارلقی اصولی آلتنده
تماماً سفیل بر حالده بولونماقده در . علاقه داران نهایت
آکلا یورلر که صنفلرک منازعه سی اونلرک حاللرینی اصلاح
ایتمور و بصلاح آمریقاده اولدینی کی آتجق سرمایه نك
ذکا وسی ایله اشتراکی سایه سنده حصولیدیر اوله بیله جکینی
آکلا یورلر .

انتظام جمعیتی همایه ایله مکلف اولانلر ، اونی
مدافعه ایچون ، دشمنلری طرفندن استفاده ایدیلن
اصوللرک عینی قوللانمایه یعنی باخصوص تکراره دقت
ایتمیدر . تکرار اکثر افکار عمومیه نك اشتقاق ایتدیکی
سرایت ذهنیه نك مولیدر . دنیایی قاریشیدیرمش اولان
بیوک مذهبلرک باخصوص بودا و اسلام دینلرینک نشر
و تعمیمی باشقا درلو اولمامشدر .

**

تاریخ یوکسک برز کانک اولجه درک و تفرس ایده بیله-
جکی برچوق وقایی قیدایدیر . لیکن بر طاقملری ده واردرکه
بتون محاکمه لره مخالف اولدیغندن کشف و تخمینی ممکن
اولماز .

فرضا واسع عربا ایمپراطورلنک امی بر پیغمبرک آتشین
سوزلری نك تاثیریه بردنبره تأسسی و کذا معظم روس
ایمپراطورلنک بر اوافق سرسری و قومونیزم مذهبیه داخل
اولمش متعصبیلرک روی طرفندن ضبط و تسخیری بوقیلندیر .
تاریخده کوزینه خیالت کورونلرک اوینادقلری روللر
اونودولورسه بودورلو وقایع عقله صیغماز .

زمانمژده خیالات هنوز مؤرردر . لیکن بونلرک مستمر
نتایجی اوله مار . چونکه اسکی محرکلرک طانیادقلری
ضرورات اقتصادیه چارپارلر . ایشته بو ضرورتلرک
یقینده روس اختلاجلیرینی وسائط موجودیتدن محروم
ایده جکی ایچون اونلرک حکمی پایدار اوله میه جقدر .

لیکن خرابیته آرقلرینی دایا یاراق ، دها ثروتدار
قومشولرینی استیلا ایتمکی دوشونه بیلیرلر که او وقت ،

یلسه دینله بیلر که فرانسیز ایشجیسنک بر ساعتک چالیشماسنک
قوه اشتراکیه سی آمریقایی بر عمله نك بر ساعتک سعینک
تخمیناً درتده بری قدردر .

**

سوسیالیست تاثیراتک مخاطره سی باخصوص سورو-
کله دیکی نتایج اقتصادیه دن منبعدر . صنایعک دولت
طرفندن اداره سی واقعا بونتیجه یی یوز دفعه اثبات ایتدی:
ایشانک استحصال فیأنک بیوک ترفی . بوسیله درکه
دولت حسابنه چالیشان و سفیلانه تأدیه اولنان روس
عمله سی طرفندن اعمال ایدیلن معمولات اون دفعه
دها زیاده اجرت آلان آمریقایی عمله اللرندن چیقان
معموللرک چوق بهالی به مال اولور . سوسیالیست دولت
سرمایه دارلقی نتایجی ، مستقل صنعت سرمایه دارلقی
واسطه سیله استحصال اولنان نتایجک (روحیات قوانینه
تمامیه جاهل اولان خیالپرورلرک بتون نظریه لری خلافنه
اولارق) داثما دوننده قالمشدر .

**

علمنده کی بتون بو برهانلره رغما سوسیالیزم آوروپاده
ترقی ایتمکه بردوامدر . یالکز ناخوشنودلرک مسلکنی
دکل چابوق موفقیتلره حریرص طول امل صاحبی اول-
نلرک ده مسلکنی تمثیل ایدیور . موسیو بوردو ،
(سوسیالیزمک صوک تکاملی) عنوانی اثرنده سوسیالیزمک
اک صاحب نفوذ اعضاسنک ، یاریم عصر دن بری ،
ضرورات حیاته توفیق نفس ایتمکه غیرمقدر متردی لردن
عبارت اولدینی کوسترمشدر . تجربهدن چیقاریلان
دلائلن غیرمثیر قالان بووقایع مراقلیسی اشخاصک
تأثیرلری عمله صنفنده برآز صارصلمنه باشلامشدر . نصلکه
صوک C.G. T. مساعی قونفره سنده کاتب عمومی حضارک
اکثریتنه استقداً قومونیزم علمنده اداره کلام ایتمشدر .

**

قومونیزمک مؤثر پروپاغندا اصوللری واردرکه
پسیقولوجیائی اساسلری تأیید و تکرار دن عبارتدر . روس
ایشجیلرینک تماماً مسعود اولدقلرینی عملیه تکرار ایده
ایده اوللری بوکا اینانیدیرمنه موفق اولورلر . حقیقت

شمديكي اورپا بويله برعاقبتدن آنجق مملكتلر
وهر مملكتك صنفلى آراسنده تفرقه دوام ايتدكه قور قابيلير.
بوصوكره كيلر اك تهلكه ليدر . اولر بتون زوالره تقدم
ايدن داخلى محاربه لرى توليد ايدر .

بوكون اوروپا نك آتيسى خلق طبقه لرنده اورولوبور.
اكر صنفلى آراسنده منازعه اساسى تزايدده بردوام
اولورسه زوال محققدر . بالعكس صنوف اهالى نك ذكاسى
صنف منازعه لرى برينه آمريقاد طبيق اولونان واونلر
عظمتنى موجب اولان اشتراك اصولنى اقامه ايدجك قدر
تعالى ايدوبيلير لرسه هيچ شبهه يوق رفاه وسعادت حال
تأمين ايدلمش ديمكدر .

كوستاو لوبوندن مترجى : ا.ع. عاليشاه

آوروپا قوملرينك حال حاضرده كي خصوصتلى يوزندن
احتمال داخلىنده بولنان اتقاقلى قاله بيله آلامق سزى ،
عددك ويرديكي قوت ايله يك تهلكه لى اولورلر . برغزته
صوك زمانلرده يازيوردي كه : آمريقالى پروفيسور والشه
كوره : « آوروپا اليوم بريانارطاغ اوزرينه موضوع
بولونيور كه سوييه تاركده تفوقنى ويا عدم تفوقنى تقرر
ايتديره جك بر محاربه ده هر لحظه اندفاع قابليتنده در . »
تهلكه واقعا بيوكدر . بيوك بر مدنيتك باربارلر
استيلاسى تاثيريله محاولماسى ايلك دفعه مشهود دكلدر . روما
مدنيتى بوصورتله غائب اولدى . اوندن صوكرا مستويليره
تخريب ايتدكلرينك انفاضيله تكرر ايكي بر مدنيت ياقمق
ايچون برچوق عصر لازم كلى .

*
* *

سياحت انطباعلى

اسكيشر

يازمادن بصرى بلك نوطلرني اوقويالم .

اسكيشر : غربى آنالوواينك استانبول يولنده شمندو فرلر
صر كنزيدر . اسكيشر ، حبوبات زرعياى و تجارتى اعتباريله
يونان استيلا سندن اول كسب معروفيت ايتش ايدى .
اسكيشر خلق ، حرب عموميده صرف حبوبات تجارتيله
زنكيله شمش ايدى . كويلرنده اون بيك كيله [كيلو دكل]
عشرويرن چفتجيلر ك عددى آحادخانه سى كچمى . اسكيشر ك
ايكنه تجارتى ، لوله طاشيدر . اسكيشر ك يرلى وبالخاصه
فقرا خلقى منحصراً بونكله مشغولدر . صوك سنه لره قدر
طاشجيلق ، اسكيشرده اخراجات ايچون زينت حالنه كتيرلمش
برصنعت اولمشدر . طاشرك اخراجاتنه صالح اولمايان قيرتيلرندن
زينت ياپيلمقدهدر . بوكولرده بوايش ايله مشغول اولق اوزره
تجارت وكالتنك اللى بيك ليرالى معاونيله برشركت دوغمقدهدر .
لوله طاشندن ، قادين كمرلى ، تقليد انجيلر ، و بوكا مماثل
هرشى بو طاشدن اعمال اولنقدهدر . يونانلير ، چارشى بي كاملا
واستاسيونده كي كاركير اوتل و خانه لرى ، معروف فرانسز
مكتبنى ، كوپرولرى ، بيوك جامى بنه كاملا باقديلر .

يونانلير ، اسكيشرى استيلا ايتدكلرى زمان اوچ بيك
واغون ذخيره ي غصباً آلمشلردر . آبريجه ، غصب ايديلن اشيا نك
مقدارى سويلنمه جك قدر چوقدر . باربارلر كيدر كن ،
كويلرده حيوانات نامنه برشى بر اقدقلرى كې ، دكانلرده

اسكيشر ك حالا ياره لرى قابانما مشدر . متجاوز
وسرسرى يونانى لر ك آتشله آچديقلى ياره لر حالا قانيور .
بونكله برابر بوندن بر سنه اولكى اسكيشر دكلدر .
آناتولوده كوردككم شهرلر ك عمرانه اك زياده مستعد
اولانلرندن برى و بلكه برنجيسى (اسكيشر) در . (اسكيشر)
يك اعلا وهر معنا سيله ، ياقينده بر « يكي شهر » اولاجا قدر .
اسكى آرقاداشم اولان صحيه مديرى دوقطور نطى بلكه ،
آناتولو دمير يوللرى مركزى طبيى رضا تحسين بلكر ك
دلائلريله بوشهرى بودفعه داها اينى اوقويه بيلدم . سقاريا
غزته سى بوراده چقيور . مطبعه سنى كورددم . غزته نك
باش محررى فاروق شكرى بك دوستمز منور بر كنچدر .
فكر حركتنى بهوده آرامد . بر كتابچى دكانى يوقدر .
كچن سنه كي آناتولو سياحتم ائساننده بلديه رئيسى بصرى
بك اسمنده آشنا مز بر كنچ واردى . بوذات چوق فعال
ومنورين بر بلديه رئيسى ايدى . بر مطبعه سى (استقلال)
ادلى برده غزته سى واردى . اوندن شهره دائر بعض
نوطلر ايسته مشدم . كوندرمشدم . كندى انطباعلى